

Socialministeriet
Holmens Kanal 20
1060 København K

Den 7. januar 2005

HØRINGSSVAR OM UDMØNTNING AF KOMMUNALREFORMEN VED LOV OM SOCIAL SERVICE.

Kommunalreformen indebærer en ændret kommunal struktur, en ændret opgavefordeling mellem forvaltningsniveauerne og en ændret finansieringsmodel. Udmøntning af reformen har konsekvenser for opgavefordeling, -ansvar og finansiering på de "børneområder", som p.t. varetages i et samarbejde mellem kommune, amtskommune og stat. Børnerådet vil med "barnets bedste" – brillerne på give sine kommentarer til forslaget til lov om social service. Skønt Børnerådet har ønsker til indholdet i lov om social service i form af styrkelse af børns rettigheder og ændringer i den sociale indsats overfor børn, vil vi her (med få undtagelser) alene kommentere lovforslaget i lyset af udmøntning af kommunalreformen.

Det skal indledningsvis bemærkes, at Børnerådet finder det beklageligt, at lovforslaget tildeler massivt mange bemyndigelser til socialministeren. På den baggrund er det et spinkelt grundlag, som høringsparterne får at vurdere betydningen af lovændringerne på og lovforslaget fremstår ufærdigt og uigennemskueligt i sin form. Børnerådet vil opfordre til en åben proces omkring udarbejdelse af de mange bekendtgørelser. En proces som er åben for både faglige og politiske input.

Børnerådet hilser den sproglige reovering af loven velkommen.

Generelle kommentarer

Børnerådet er bekymret over, at døgnområdet, d.v.s. tilbud til børn med handicap, børn med sociale eller adfærdsmæssige problemer og unge, som skal placeres på sikrede institutioner, med lovforslaget bliver en del af den kommunale økonomiske prioritering med forhastede forsøg med etablering af egne lokale tilbud til følge. Karakter og kvalitet af disse tilbud, bør ikke gøres til brikker i en lokal politisk prioritering. Børnerådet finder, at der fra centralt hold må opstilles kvalitetskrav til døgnophold for alle 3 målgrupper.

Kvalitetskravene vil også kunne være styrende for det regelmæssige

uafhængige institutionelle tilsyn, som Børnerådet finder, at alle døgntilbud for børn og unge bør underlægges. Forholdene omkring det institutionelle tilsyn med offentlige døgninstitutioner på børne- og ungeområdet fremstår i lovforslaget som uigennemskuelig. Det er Børnerådet holdning, at driftsherren og det faglige/pædagogiske tilsyn bør adskilles, således at det faglige/pædagogiske tilsyn foretages af en uafhængig instans - evt. på nationalt hold.

Børnerådet er bekymret over den totale kommunale takstfinansiering af regionernes institutioner indenfor døgnophold for børn og unge. Det vil virke som en hæmsko for udvikling af døgntilbudene på området. Det er problematisk, at regionerne ikke besidder egne udviklingsmidler og kun kan oprette og drive tilbud, som er aftalt i rammeaftalerne med kommunerne. Det er ikke klart, hvem der har ansvaret for nyudvikling på døgnområdet for børn og unge.

Børnerådet kan frygte uhensigtsmæssig lukning af døgnpladser for børn med sociale og adfærdsmæssige problemer i forbindelse med overdragelse af de amtslige institutioner til kommunerne. F.eks. vil nogle mindre kommuner kunne få overdraget flere institutioner, som de selv ingen tilknytning har til. Børnerådet kan forestille sig kommuner, som af frygt for konsekvenserne ved underskud på driften hurtigt skaffer sig af med de pågældende institutioner med massiv nedlægning af pladser til følge. Det er vigtigt, at denne problemstilling i de første 4 år efter reformens ikrafttrædelse bliver fulgt tæt på nationalt plan, så der ikke sker en opløsning af gode bo- og behandlingssteder for børn og unge.

Med VISO er skabt en meget kompliceret organisation, der både skal rumme vidensindsamling, formidling og specialrådgivning på landsplan. Generelt skal Børnerådet bemærke, at opbygning og organiseringen er så tyndt beskrevet, at det er vanskeligt at gennemskue, om den vil imødekomme de behov, som professionelle og borgere har i forholdt til udvikling af områderne generelt og til rådgivning i enkeltsager. Tilgængeligheden af specialrådgivning for forældre og børn synes med forslaget forringet, idet der dels skydes flere led ind mellem familie og rådgivere (kommune og VISO) og dels kan de geografiske afstande, som forældre og børn må bevæge sig over for at få rådgivning blive store. Det står ikke klart om VISO også skal udføre egentligt udviklingsarbejde eller hvor det skal foregå i den fremtidige struktur, jf. også kommentarer ovenfor om udvikling indenfor døgnområdet. Endelig finder Børnerådet en stor ubalance i beskrivelsen af VISO, hvor de beskrevne elementer og resurser til udmøntning af VISO hovedsagelig dækker handicapområdet, medens området børn og unge med sociale og adfærdsmæssige problemer er meget fraværende. Dette er meget kritisabelt og uforståelig, set i lyset af den

implementering af anbringelsesreformen som står for døren og den ellers fælles forståelse der hersker omkring behovet for kvalitetsudvikling på anbringelsesområdet.

Lovforslagets enkelte bestemmelser.

§ 4, 5, 6 Vedrørende institutionstilsyn med døgninstitutioner.

Som nævnt ovenfor er det Børnerådets principielle holdning, at det faglige/pædagogiske institutionstilsyn ikke skal foretages af driftherren. Af §§ 4, 5, 6 fremgår det imidlertid ikke, hvem der har institutionstilsynet med de kommunale institutioner. Der bør foreligge en beskrivelse med kravene til det faglige/pædagogiske tilsyn. Kravene til regionernes tilsynsforpligtelse på institutioner for børn, jf. §5 stk. 5, er langt løsere beskrevet end kravene til det kommunale tilsyn på institutioner for voksne, jf. § 151. Der bør ske en præcisering af kravene til institutionstilsynet med institutioner for børn og unge.

Børnerådet mener at regioner skal være forpligtet på at foretage en løbende udvikling af sine institutioner for børn og unge og bør derfor også have egne midler hertil.

§ 11. Forslag til en redaktionel ændring: Af stk. 2 fremgår det, at også børn og unge kan søge rådgivning efter §11 stk. 1. I stk.1 er kommunens pligt til at tilbyde børn og unge rådgivning ikke præciseret, hvilket den bør.

§ 13. Den nationale videns-og specialrådgivningsorganisation. I bemærkningerne til loven opremses en række målgrupper som organisationen skal fokusere sin indsats mod, bl.a. børn med sociale og adfærdsmæssige problemer. Trods dette er såvel terminologien i lovtæksten og de uddybende kommentarer stærkt ensidig orienteret mod handicapområdet. Dette sættes helt på spidsen i beskrivelsen under "Hvad indgår i vidensfunktionen" (s.73) i bemærkningerne til § 13, hvor opremsningen af en lang række videnscentre på handicapområdet efterfølges af en lakonisk bemærkning om, at der derudover skal sikres vidensfunktioner vedr. børn og unge med sociale og adfærdsmæssige problemer samt udsatte grupper.

Overvejelser over fordeling af årsværk på områderne til løsning af vidensfunktionen fremgår af notat fra Socialministeriets Socialpolitiske-Juridiske Center af 19. november 2004, hvor børn og unge med sociale og adfærdsmæssige problemer tildeles 2 årsværk ud af 90-100! I det nævnte notat understreges det, at videnscenterfunktionen og specialrådgivningsfunktionen er hinandens forudsætninger og fødekæde. Specialrådgivningen overfor børn og unge med sociale og adfærdsmæssige problemer skal, ifølge det omtalte notat, dække ni

forskellige områder (massiv omsorgssvigt, seksuelt misbrug, kriminalitet, selvmord m.m). Det er vanskeligt at forestille sig hvorledes vidensfunktionen på alle disse områder kan varetages af 2 årsværk.

Som tidligere nævnt fremstår den egentlige organisering af specialrådgivnings- og udredningsfunktionen uklar og bureaukratisk.

Specielt om vidensudvikling og specialrådgivning i relation til specialundervisningstilbud skal det bemærkes, at der med reformen lukkes de amtskommunale specialundervisningstilbud, og på dette område etableres et stort antal institutioner for børn og unge med nye administrative tilhørsforhold, hhv. kommunalt og regionalt. Af redegørelsen for VISO's struktur og funktioner fremgår imidlertid ikke, i hvilket omfang organisationen forventes at bidrage med vidensudvikling eller rådgivning på området, alene at den kommunale psykologisk-pædagogiske rådgivning fortsat forventes at varetage udredningsfunktionen. Behovet for udvikling og rådgivning på dette område kan næppe overvurderes. Dette understreges i en situation, hvor man kan frygte, at amtskommunale specialskoler nedlægges af sparehensyn, og at børnene derefter anbringes i nyetablerede, små kommunale specialklasser. Dette vil føre til tab af den erfaring og ekspertise, som personalet på de amtskommunale institutioner besidder og vil betyde en afspecialisering på området til stor skade for de berørte børn og unge.

§ 67 stk. 4 Vedr. oprettelse og drift af døgninstitutioner. Det må være en forglemmelse, at regionerne ikke nævnes som en part, der kan oprette og drive døgninstitutioner.

§141 Vedr. indsats overfor børn af voksne med sociale problemer. Det er blevet mere og mere tydeligt, hvor vigtigt det er at sætte ind med forebyggende virksomhed overfor børn, der vokser op i familier med massive problemer i form af f.eks. misbrug og psykisk sygdom. Børnerådet har flere gang påpeget det vigtige i, at de sociale myndigheder forpligtes til, i forbindelse med en social indsats overfor disse grupper af voksne at undersøge forholdene for eventuelle børn. Om dette er den rette § ved vi ikke, men en ny lov om social service kunne være anledningen til at indføre denne forpligtelse i loven.

§ 187, 188, 1994, 1995. Vedr. informations og analysesystem og overdragelse af institutioner. I forlængelse af Børnerådets bekymring for en utilsigtet og skæv nedlæggelse af døgninstitutionspladser, bør Socialministeriet tildeles muligheder for at gribe ind i tilfælde af at dette sker.

Med venlig hilsen

Klaus Wilmann, formand
og Bente Ingvarsen, sekretariatschef

Børnerådet 7. januar 2005